

Metsä

Tieto

Osaaminen

Hyvinvointi

METLA

Energiapuumarkkinoiden tilastointi: esiselvitys ja näkökulmia tilastointiin

Energiapuun tilastointiryhmän kokous 30.9.2011

Antti Mutanen

METLA, Itä-Suomen alueyksikkö, Joensuu

Sisältö

1. Taustaa
2. Ennakkotuloksia
3. Näkökulmia tilastointiin

Taustaa

- Informaation puute haittaa markkinoiden toimintaa.
- Erityisesti energiapuun hinnanmuodostuksen läpinäkyvyyden lisäämistä pidetään tärkeänä.
- Kehitettävää on sekä käyttöpaikkahinnan että tuottajahinnan tilastoinnissa.
- Toukokuussa 2011 käynnistyi Metlassa MMM:n rahoittama esiselvityshanke energiapuumarkkinoiden toiminnasta ja energiapuun metsäpään hinta- ja määrätilastoinnin toteutettavuudesta.

Taustaa

Esiselvityksen tavoitteena mm.:

- kartoittaa energiapuun vaihdannassa vallitsevat käytännöt,
- selvittää toimijoiden tietotarpeet,
- selvittää eri toimijoiden halukkuus ja kyky tilastotietojen tuottamiseen ja luovuttamiseen,
- arvioida, onko kattavan, julkisen energiapuumarkkinatilaston luominen (vaaditulla tarkkuustasolla) mahdollista,
- esittää, millaisia toimia tilaston kerääminen ja ylläpito vaatisi.

Taustaa

- Esiselvitys toteutettiin kohdennettuna Internet-kyselynä seuraaville toimijaryhmille:
  1. Myyjät = esim. yksityiset metsänomistajat, yhteismetsät, kunnat seurakunnat, Mhy:t
  2. Ensijalostajat ja välittäjä = esim. metsäyhtiöt, energiaosuuskunnat, metsäpalveluyrittäjät
  3. Loppukäyttäjät = lämpö- ja voimalaitokset
  4. Asiantuntijat = esim. tutkijat, virkamiehet, rahoituslaitosten analyytikot
- Kysymysten aihepiireinä:
  - a) Käsitteet ja arvot
  - b) Toiminta (markkinaosapuolten toiminta energiapuukaupassa)
  - c) Mittaus
  - d) Markkinat
  - e) Tilastointi

Ennakkotuloksia

Toimijaryhmä	Vastauksia	Osuus vastauksista	Ryhmän sisäinen vastausprosentti
Myyjät	319	55%	39%
Ensijalostajat ja välittäjät	84	14%	29%
Loppukäyttäjät	117	20%	46%
Asiantuntijat	63	11%	58%
Yhteensä	583	100%	39%

Ennakkotuloksia

Käsitteet ja arvot

- Tulisiko energiapuu jakaa edelleen alalajeiksi? Mitkä olisivat sopivimmat alalajit?

Toimijaryhmä	Kyllä	Ei	En osaa sanoa
Myyjät	58%	32%	10%
Ensijalostajat ja välittäjät	65%	29%	6%
Loppukäyttäjät	52%	36%	12%
Asiantuntijat	84%	8%	8%
Yhteensä	61%	29%	10%

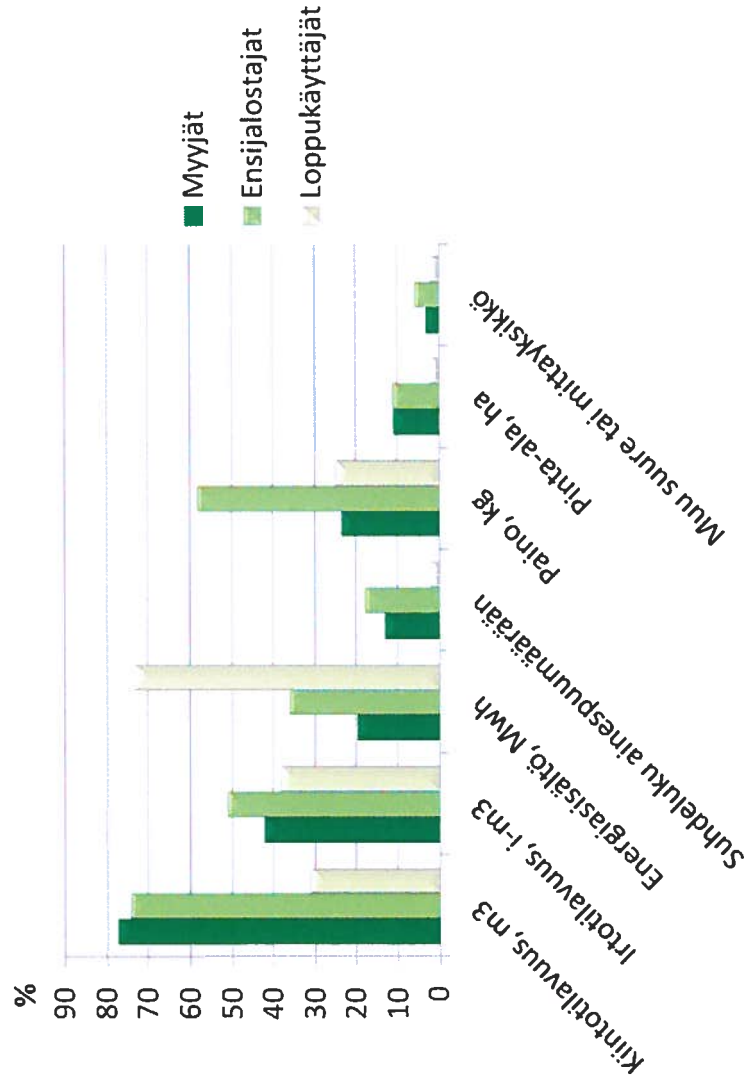
Vaihtoehto	Osuus vastauksista
Latvusmassa, kannot ja pienpuu (kokopuu, karsittu runkopuu, kuitupuu)	23%
Latvusmassa, kannot, kokopuu (karsimaton puu) ja rankapuu (karsittu puu)	70%
Muut, mitkä?	7%

Ennakkotuloksia

Mittaus

- Mitä mittayksiköitä käytetään myymänne/ostamanne energiapuun mittauksessa?

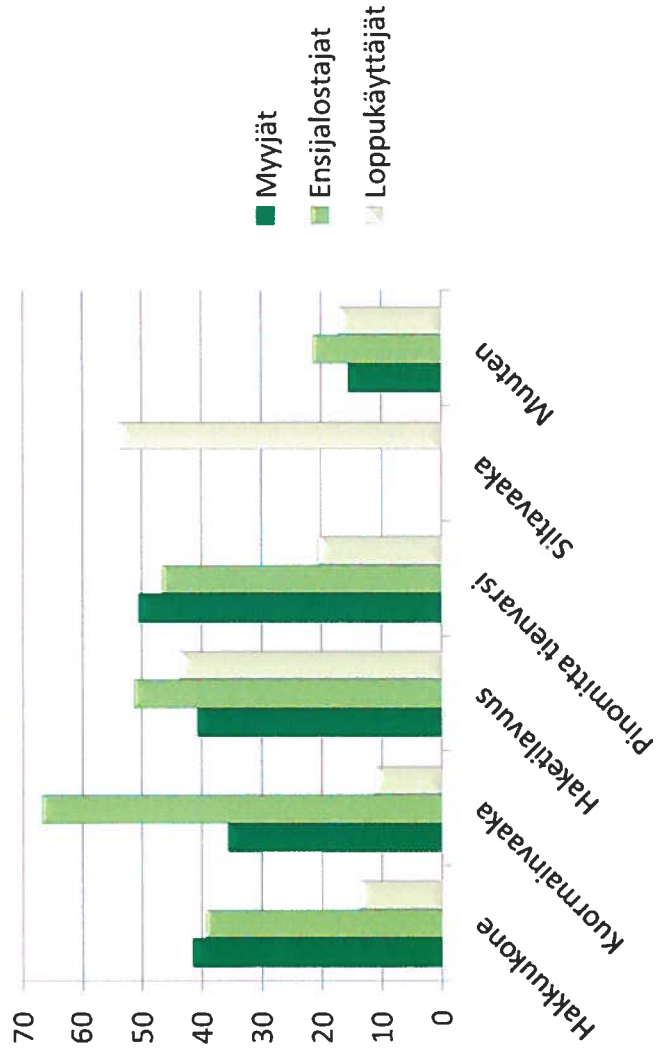

Ennakkotuloksia

Mittaus

- Kuinka myymänne/ostamanne energiapuu mitataan?

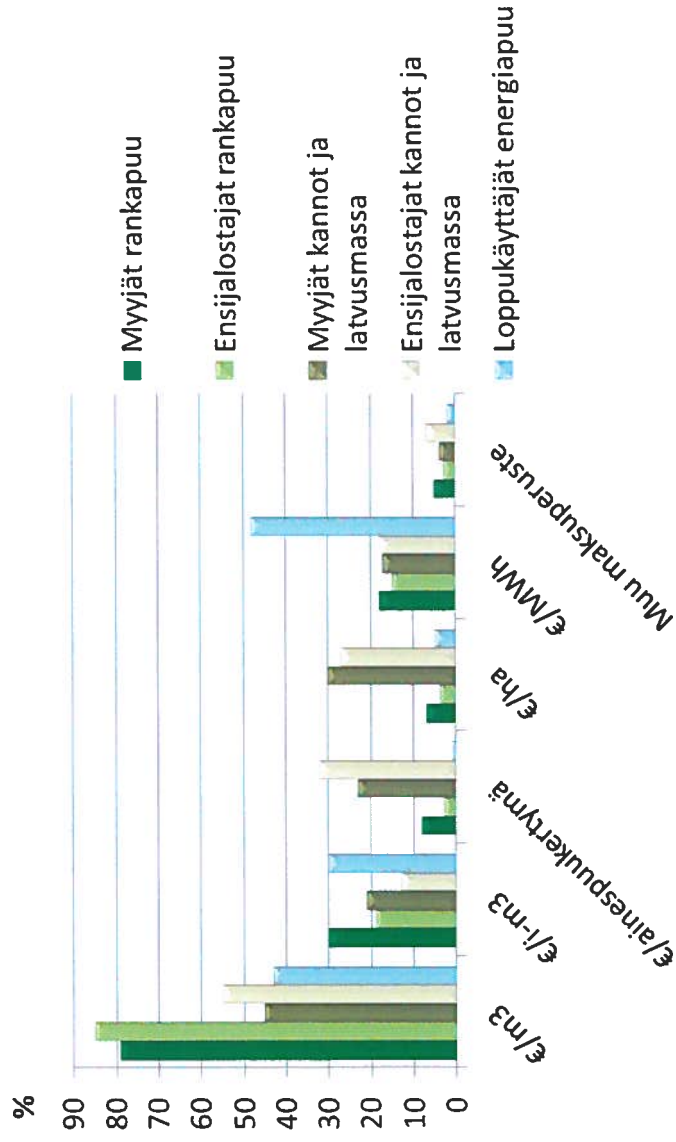

- Muita tapoja: energiasisällön määrittäminen laitoksella, silmämääräinen arvio tai ei mitattausta ollenkaan.

Ennakkotuloksia

Mittaus

- Käytetyt maksuperusteet rankapuusta, kannoista ja latvusmassasta (loppukäyttäjien osalta energiapuusta) metsänomistajalle?

Ennakkotuloksia

Markkinat

- Usein mainittuja ongelmia energiapuukaupassa:

Myyjät:

hinnoittelu: kirjavaa ja sekavaa, hintataso huono

mittaus: liikaa mittayksiköitä ja mittaustapoja

korjuu: korjuukustannukset suuria, teknologiset ongelmat, korjuujälki

järjestelmä/tuet: poukkoileva tukipolitiikka, kemera-kuviot sotkevat: kemera-puu vs. kemeraton puu

Ensijalostajat ja välittäjät:

mittaus: liian paljon mittayksiköitä

MHY:t: rooli selkiytymätön

tuet: politiikan selkiytymättömyys ja tukivarojen riittämättömyys

Ennakkotuloksia

Markkinat

- Usein mainittuja ongelmia energiapuukaupassa:

Loppukäyttäjät:

toimitusten ajoitus: energiapuuta virtaa tasaisesti vaikka tarve suurinta talvella

tuet: poukkoileva ja lyhytjänteinen tukipolitiikka luo epävarmuutta

mittaus, näytteenotto, laatu: energiasisällön määrittäminen epätarkkaa, eräkohtaiset laatuerot suuria

lobbaaminen: isojen toimijoiden pyrkimys muuttaa sääntöjä itselleen sopiviksi

Asiantuntijat:

vakiintumattomuus: moninaiset käytännöt, informaation puute/vaikea saatavuus

mittaus: liikaa mittayksiköitä

tuet: toimialan riippuvuus lyhytjänteisestä tukipolitiikasta

Ennakkotuloksia

Markkinat

- Usein mainittuja ongelmia energiapuukaupassa:

Loppukäyttäjät:

toimitusten ajoitus: energiapuuta virtaa tasaisesti vaikka tarve suurinta talvella

tuet: poukkoileva ja lyhytjänteinen tukipolitiikka luo epävarmuutta

mittaus, näytteenotto, laatu: energiasisällön määrittäminen epätarkkaa, eräkohtaiset laatuerot suuria

lobbaaminen: isojen toimijoiden pyrkimys muuttaa sääntöjä itselleen sopiviksi

Asiantuntijat:

vakiintumattomuus: moninaiset käytännöt, informaation puute/vaikea saatavuus

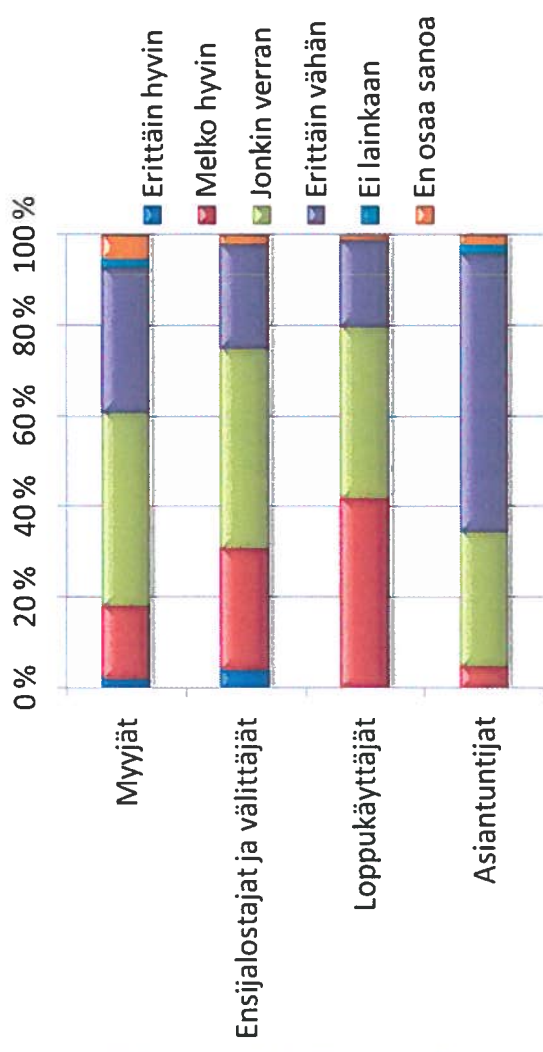
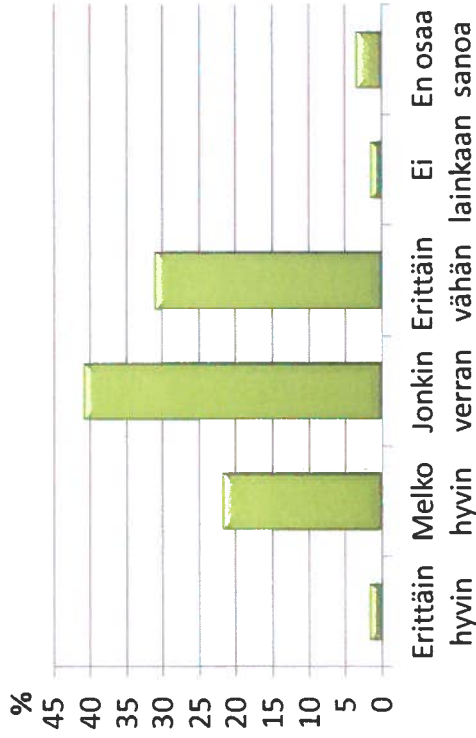
mittaus: liikaa mittayksiköitä

tuet: toimialan riippuvuus lyhytjänteisestä tukipolitiikasta

Ennakkotuloksia

Markkinat

- Kuinka hyvin energiapuun hintatietoja on saatavilla?

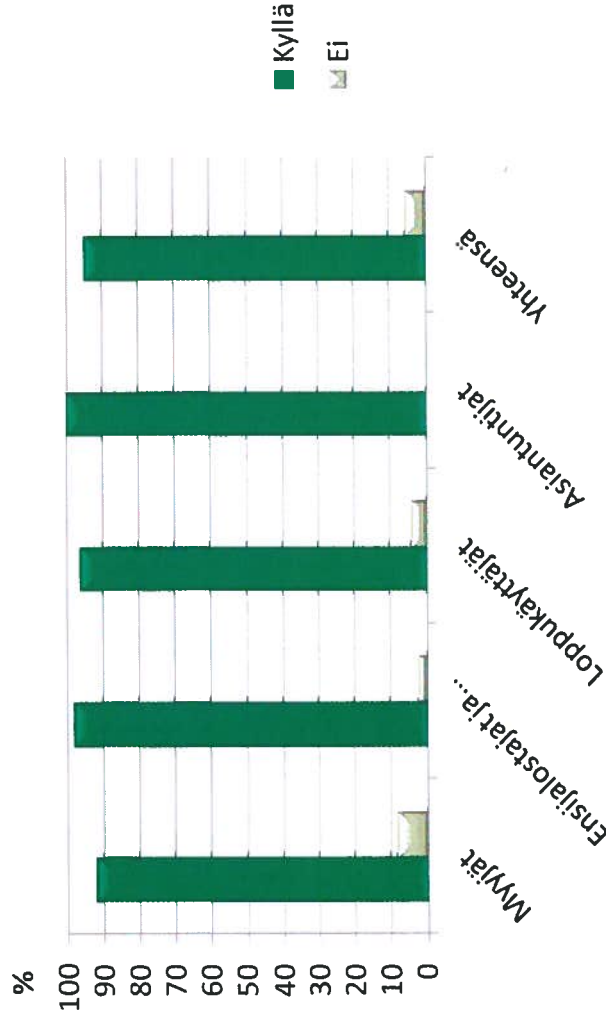

Ennakkotuloksia

Tilastointi

- Onko energiapuukaupan tilastoinnille mielestänne tarvetta? Miksi?

- Kommentteja:
  - Kyllä: lisäksi toiminnan avoimuutta; helpottaisi hinnoittelua hintojen vertailua ja päätöksentekoa; auttaisi seuraamaan markkinoiden kehitystä
  - Ei: epäilyks tilastojen luotettavuudesta; hajanaisilta markkinoilta vaikeaa saada todellista tietoa

Ennakkotuloksia

Tilastointi

- Millaista tilastotietoa tarvitsitte?

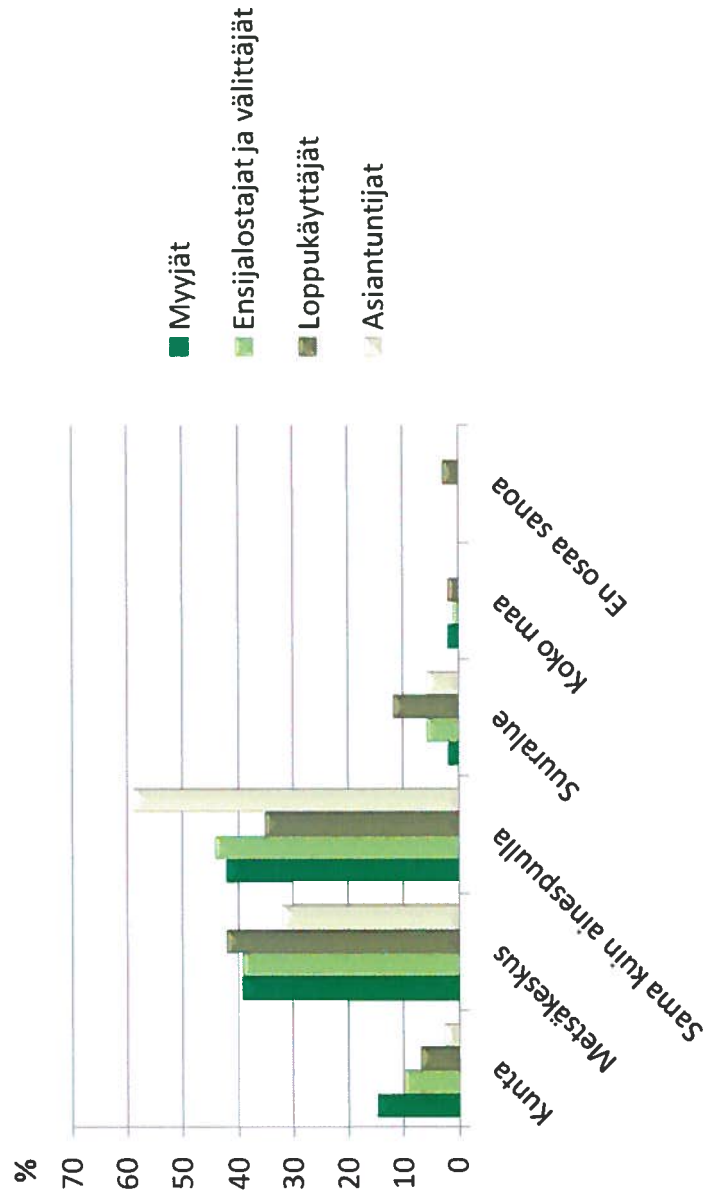

- Energiapuun kauppamäärät energiapuutavaralajeittain metsäpäässä
- Energiapuun hintatiedot energiapuutavaralajeittain metsäpäässä
- Toteutuneiden energiapuukauppojen keskihinnat ilman tavaralajijakoa metsäpäässä
- Energiapuun toimitusmäärät energiapuutavaralajeittain käyttöpaikalla
- Energiapuun hintatiedot energiapuutavaralajeittain käyttöpaikalla
- Energiapuun keskihinnat ilman tavaralajijakoa käyttöpaikalla
- Muuta tilastotietoa

Ennakkotuloksia

Tilastointi

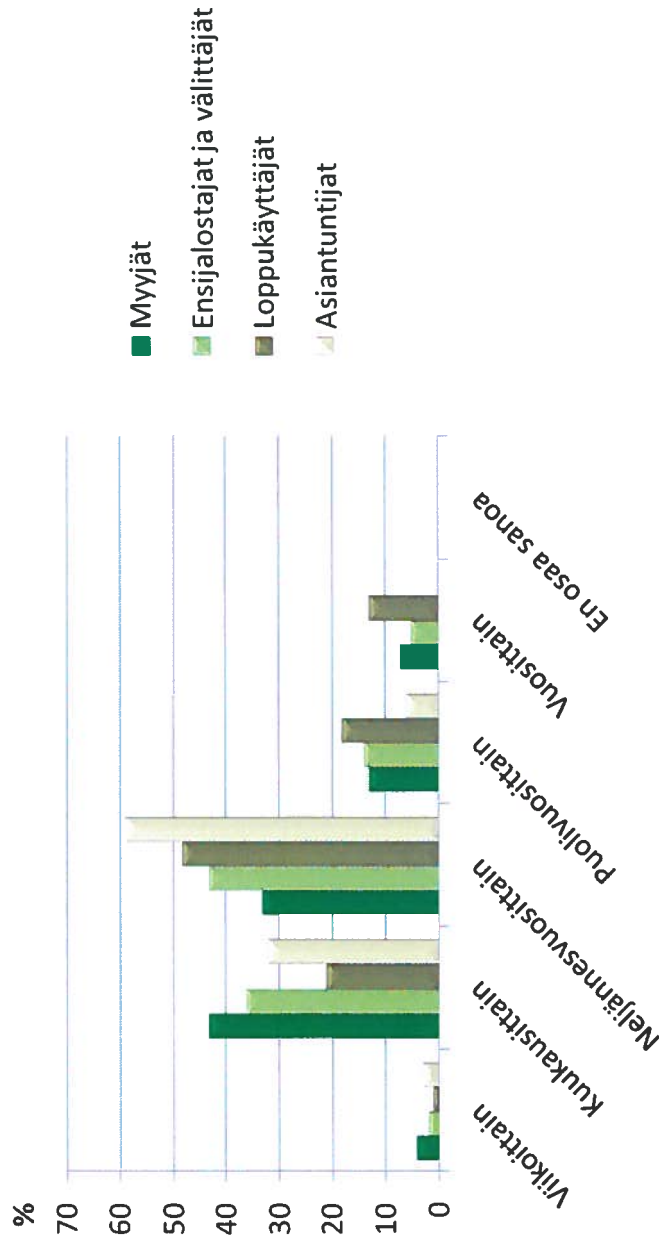
- Millaisella alueetasolla tilastot tulisi esittää?

Ennakkotuloksia

Tilastointi

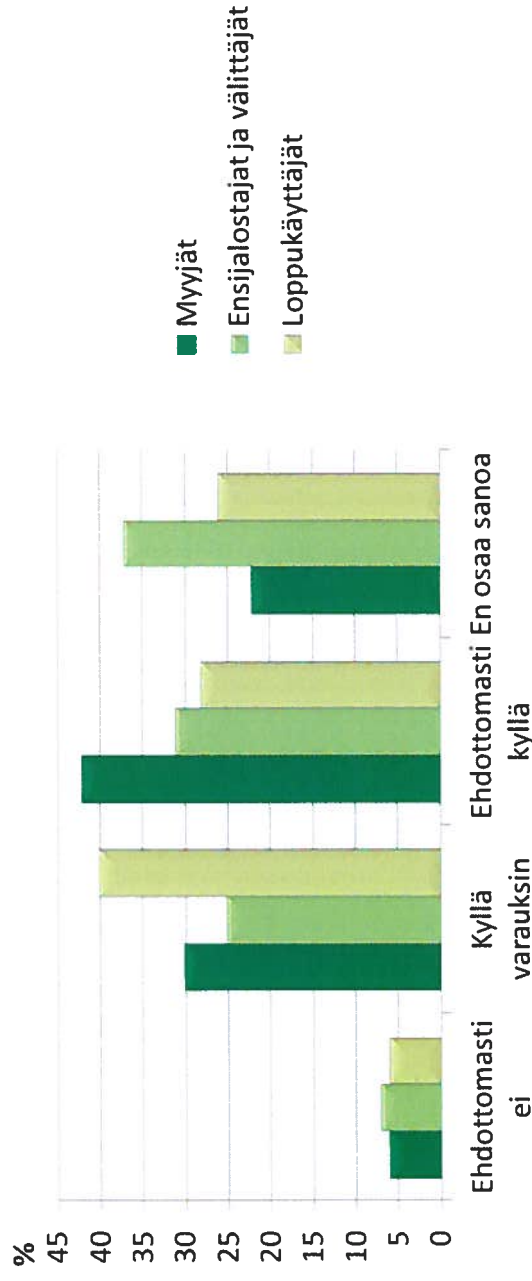
- Millaisella aikajänteellä tilastot tulisi esittää?

Ennakkotuloksia

Tilastointi

- Suhtautumiseen (edustamanne organisaation oletettu suhtautuminen) tietojen vapaaehtoiseen luovuttamiseen?

- Syitä varauksellisuuteen: tietojen ehdoton luottamuksellisuus; työläys; riippuu kysyjästä, luovutetaanko tietoja; määrätiedot luovutetaan, mutta ei hintatietoja

Ennakkotuloksia

Johtopäätelmiä

- Toiminta energiapuumarkkinoilla edelleen selkiytymätöntä.
- Tilastoinnille selkeä tarve.
- Tietojen luovuttamiseen suhtaudutaan periaatteessa myönteisesti, mutta erityisesti tarkkojen hintatietojen luovuttaminen arveluttaa.
- Kysyyn tilastotieto: energiapuun kantohinta (€/m³) energiapuulajeittain neljännesvuosittain ja samalla aluejaolla kuin ainespuutilastot .

Näkökulmia tilastointiin

- Metlan tuottamat tilastot täyttävät SVT-laatukriteerit:

1. Puolueettomuus ja läpinäkyvyys
2. Laadun hallinta
3. **Tietosuoja**
4. Tehokkuus
5. Relevanssi
6. **Tarkkuus ja luotettavuus**
7. Ajantasaisuus ja oikea-aikaisuus
8. **Yhtenäisyys ja vertailukelpoisuus**
9. Saatavuus ja selkeys

Näkökulmia tilastointiin

- Tilaston kehittämisvaiheita:
  1. Perusjoukon kartoitus (millä menetelmällä?; nykyisten perusjoukkojen hyödyntäminen?)
  2. Tarkoituksenmukaisen otantamenetelmän valinta (perusjoukon ominaisuudet?; ositettu otanta?)
  3. Standardoidun sähköisen tiedonkeruun suunnittelu (Tapion metsätietostandardin soveltaminen?)
  4. Laskenta- ja raportointijärjestelmien suunnittelu
  5. Tarkastus- ja auditointijärjestelmän suunnittelu
- Tarvitaan riittävästi aikaa tilaston suunnitteluun ja testaukseen.
- Metla tilastoryhmän nykyresurssit eivät riitä, mikäli halutaan säilyttää tilastotuotannon nykyinen laajuus ja taso. Metlan tilastotuotannon priorisointi?

Näkökulmia tilastointiin

- Energiapuumarkkinatilastoon liittyvät haasteet:
  - Uusi tilasto (vrt. teollisuuspuun hintatilastoinnin kehittäminen)
  - Kuinka valmiita/halukkaita tiedon toimittavat ovat tietojen vapaaehtoiseen luovuttamiseen? Esiselvitys: "Periaatteessa myönteisesti, mutta etenkin tarkkojen hintatietojen luovuttaminen arveluttaa".
  - Yhtenäisyys ja vertailukelpoisuus; tarkkuus ja luotettavuus; tietosuoja. Esiselvitys: hajanaiset markkinat, monia mittayksiköitä, mittaustapoja ja maksuperusteita
  - Tiedontoimittajien motivointi, puumarkkinoiden toimijoiden ja muiden asianosaisten sitoutuminen ja tuki

Jatkosuunnitelmia

- Esiselvityksen tulosten perusteellinen analysointi ja johtopäätökset sekä raportointi (painottuen tilasto-osioon)

Loka-marraskuu

- Metlan konkreettiset ehdotukset tilastoinnin perustamiseksi:
  1. Onko edellytyksiä energiapuun markkinaseurannan käynnistämiselle?
  2. Jos on, niin resurssit, organisointi, aikataulu, tilaston sisältö.

2011 loppuun mennessä

”Kysyyn tilastotieto: energiapuun kantohinta (€/m³) energiapuulajeittain, neljännesvuosittain ja samalla aluejaoilla kuin ainespuutilastot.”

Kiitos!

metsä

METLA

TIETO

osaaminen

hyvinvointi